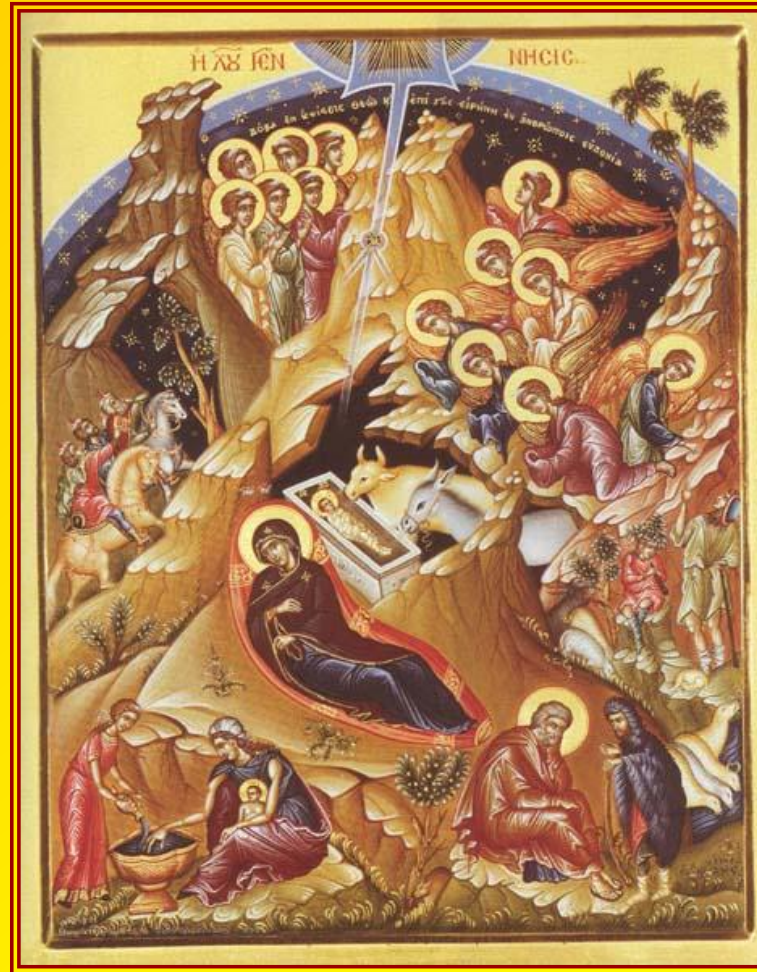
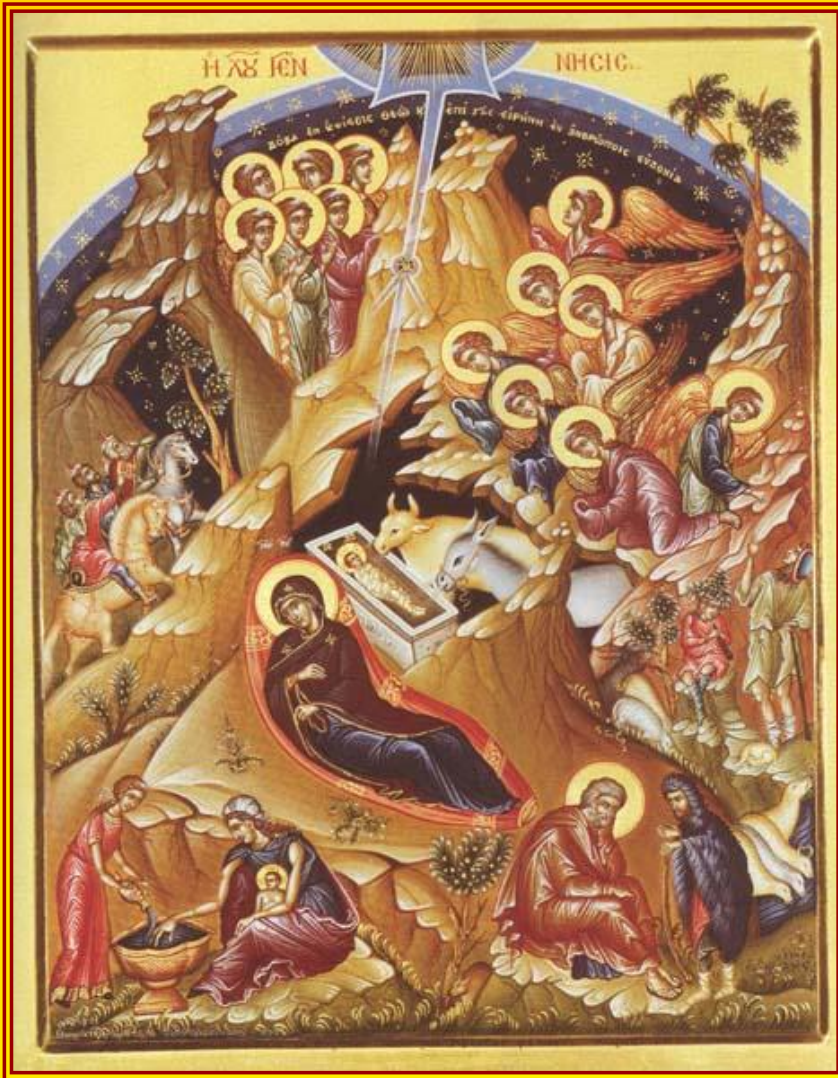

Περιγραφή της βυζαντινής εικόνας της Γέννησης του Χριστού

Κατηχητικά Σχολεία Αραδίππου
Δεκέμβριος 2007

Η εικόνα της Γέννησης του Χριστού

Η εικόνα της
Γέννησης του
Χριστού στηρίζεται
στη μαρτυρία της
Αγίας Γραφής και
της παραδόσεως
της εκκλησίας μας
καθώς και στην
πλούσια λειτουργ-
γική υμνολογία της
εορτής των
Χριστουγέννων.

Η εικόνα της Γέννησης του Χριστού

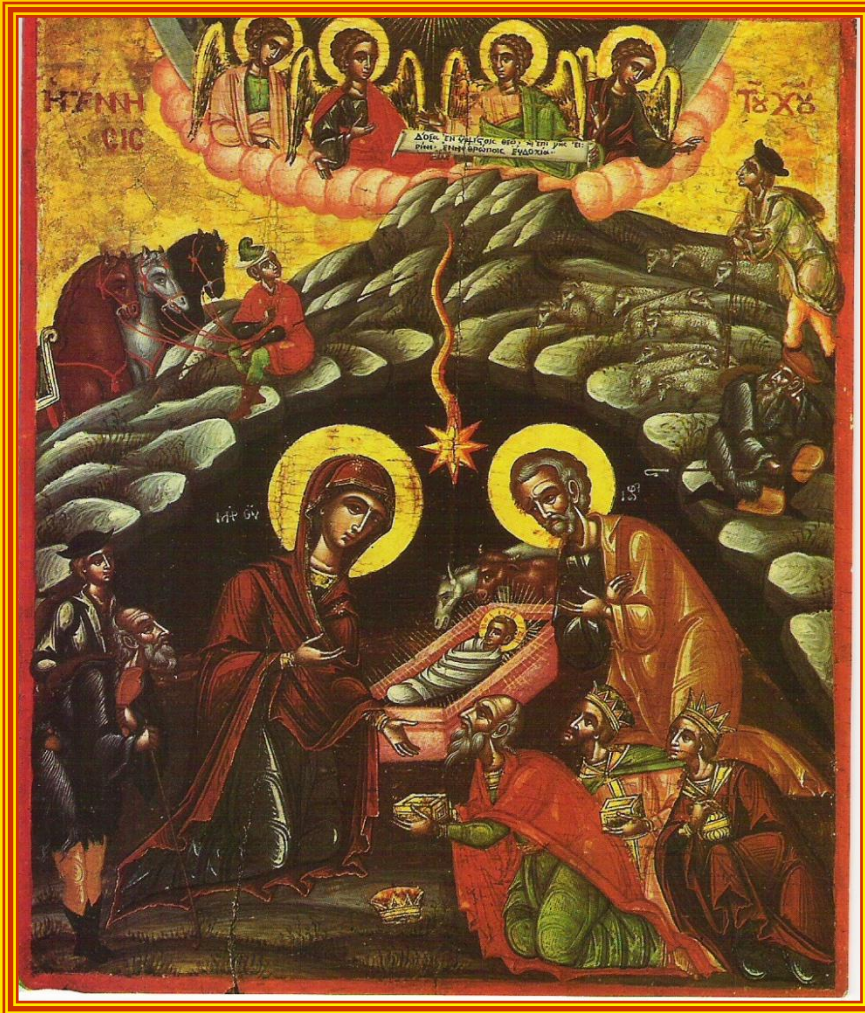
Ο ορθόδοξος αγιογράφος της εικόνας της Γεννήσεως πιστός στα δόγματα της εκκλησίας έχει δύο σκοπούς: να δείξει την θεανθρώπινη φύση του Κυρίου μας που αληθινά σαρκώθηκε από την Παρθένο Μαρία και να υποδηλωθεί ο πανηγυρισμός του ουρανού και της γης και γενικότερα όλης της κτίσης προς τον Δημιουργό της.

Η εικόνα της Γέννησης του Χριστού

Βλέπουμε την κτίση και όλα τα κτίσματα να συμμετέχουν και να προσφέρουν: Οι άγγελοι τον ύμνο, οι ουρανοί τον αστέρα, οι μάγοι τα δώρα, οι ποιμένες το θαύμα, η γη το σπήλαιον, η έρημος τη φάτνη και το ανθρώπινο γένος τη μητέρα Παρθένο.

Η εικόνα της Γέννησης του Χριστού

Σύμφωνα με όσα
διηγείται ο
Ευαγγελιστής
Λουκάς, η Παναγία
«έτεκεν τον υιόν
αυτής τον
πρωτότοκον, και
εσπαργάνωσεν αυτόν
και ανέκλισεν αυτόν
εν τη φάτνη».

Το σπήλαιο – Η φάτνη

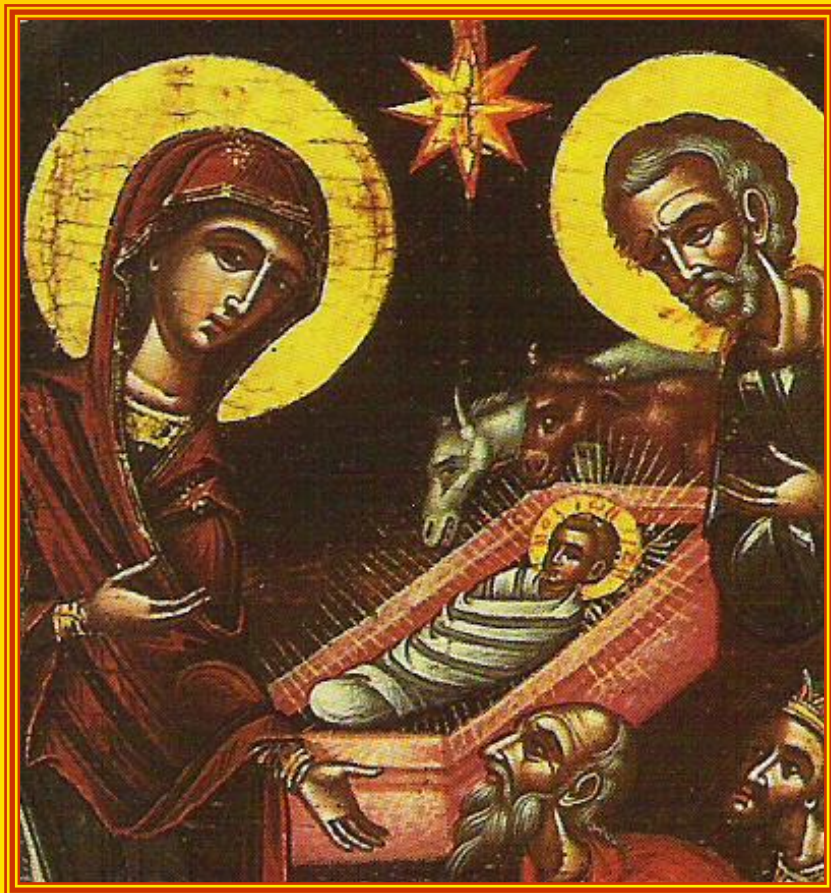
Η φάτνη εικονίζεται μέσα σε σκοτεινό σπήλαιο. Το μαύρο σπήλαιο συμβολίζει τον κόσμο που ήταν σκοτισμένος από την αμαρτία. Επίσης συμβολίζει τον Άδη. Έτσι για να πλησιάσει την άβυσσο ο Χριστός τοποθετεί μυστικά τη γέννησή Του στο βάθος του χάσματος, όπου το κακό ζει στην τελευταία του πυκνότητα. Ο Χριστός, το Φως του κόσμου, είναι ο καθημένος «εν σκότει και σκιά θανάτου».

Το σπήλαιο – Η φάτνη

Η φάτνη, το σπήλαιο, τα σπάργανα είναι όλα δείγματα της κένωσης της θεότητας και της άκρας ταπείνωσης. Μέσα στο σπήλαιο εικονίζονται ένα βόδι και ένας όνος. Ο αγιογράφος εμπνέεται από την προφητεία του Ησαΐα «έγνω βους τον κτησάμενον και όνος την φάτνην του Κυρίου αυτού. Ισραήλ δε με ουκ έγνω»..

Το Θείο Βρέφος

Η θέα του
σπαργανωμένου
Θείου Βρέφους
μας παραπέμπει
και σε μορφές
νεκρών
σαβανωμένων,
όπως ο Λάζαρος,
συμβολίζοντας
έτσι το σάβανο
και την ταφή του
Κυρίου.

Η θέση της Παναγίας

Η Παναγία είναι η μορφή, όπου διακρίνεται για το μέγεθός της και την κεντρική θέση που κατέχει στην εικόνα. Η Θεοτόκος είναι μισοξαπλωμένη και μισοκαθισμένη και η στάση της ανάλαφρη για να τονιστεί η απουσία του πόνου και η παρθενική γέννηση του Χριστού. Η γέννηση ήταν ανώδυνη.

Η θέση της Παναγίας

Η υμνολογία της Εκκλησίας μας είναι σαφέστατη και υμνωδεί ότι η Θεοτόκος γέννησε ανώδυνα. Η ανακεκλιμένη στάση στην ορθόδοξη παράδοση τονίζει το ανθρώπινο στοιχείο και τη μητρική τρυφερότητα, η οποία δεν εμφανίζει ωδίνες τοκετού.

Η θέση του Ιωσήφ

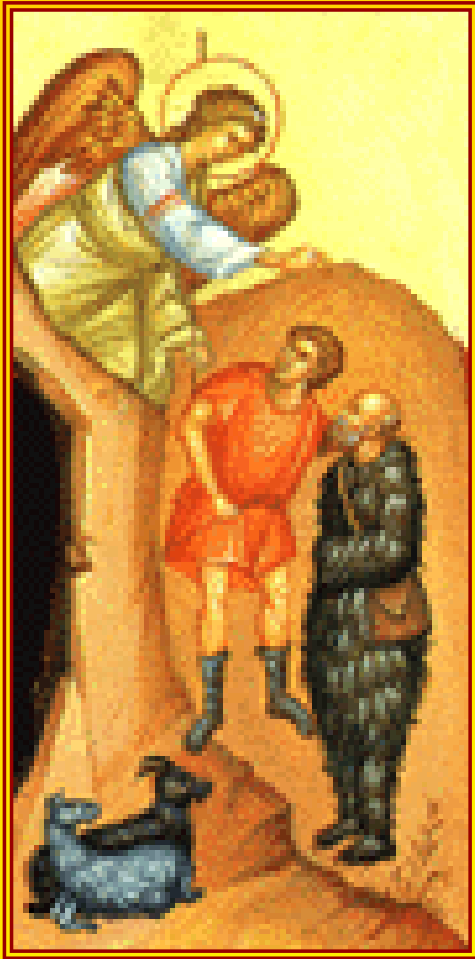
Ο Ιωσήφ εικονίζεται μακριά από το βρέφος και σε μια γωνιά για να φανεί το αμέτοχον του Ιωσήφ στην Σάρκωση του Χριστού. Επίσης ο Ιωσήφ δεν είναι ο πατέρας του βρέφους, αλλά ο προστάτης της Αγίας οικογένειας. Ο Ιωσήφ είναι σκεπτικός και στηρίζει το κεφάλι του με το αριστερό χέρι. Κοντά του βλέπουμε ένα βοσκό στηριγμένο στη γκλίτσα του. Στο πρόσωπό του οι Πατέρες βλέπουν τον πειρασμό που ρίχνει στην ψυχή του Ιωσήφ την αμφιβολία και τις σκέψεις.

Η θέση του Ιωσήφ

- Το σκεπτικό πρόσωπο του Ιωσήφ δείχνει άνθρωπο που αν και προειδοποιήθηκε από τον άγγελο, βρέθηκε μπροστά σε μεγάλα μυστήρια που η αδύνατη του ανθρώπινη φύση δεν μπορεί να κατανοήσει, παρά μόνο με την πίστη. Η καλοπροαίρετη αμφιβολία του Ιωσήφ είναι η αιώνια πάλη του ανθρώπου να ξεπεράσει τη λογική και τον εγωισμό και να αφεθεί στο μυστήριο της πίστεως με ταπείνωση.

Ο ευαγγελισμός των ποιμένων

Οι ποιμένες αντιπροσω-
πεύουν τους Ισραηλίτες
εκείνους που
αποδέχθηκαν αμέσως το
καλό άγγελμα της
σωτηρίας «ετέχθη
σήμερον σωτήρ ος εστίν
Χριστός Κύριος». Είναι
όλοι οι ανοιχτόκαρδοι και
καλοκάγαθοι άνθρωποι,
οι απλοϊκοί και ταπεινοί
που χωρίς δυσκολία και
πολλές αμφιβολίες
αγωνίζονται στο δρόμο
της σωτηρίας.

Η προσκύνηση των Μάγων

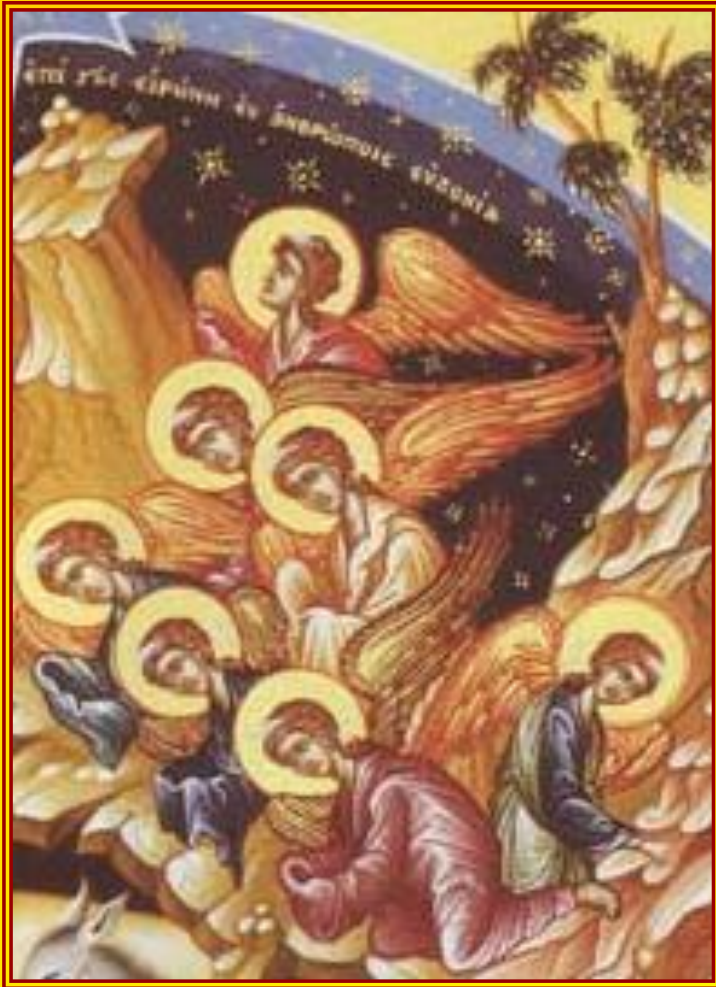
Οι μάγοι είναι οι σοφοί και οι διαβασμένοι, οι διανοούμενοι κάθε εποχής, που όμως η γνώση τους δεν στέκει εμπόδιο για να προσκυνήσουν τον Χριστό. Είναι οι αιώνιοι αναζητητές της αλήθειας. Τα δώρα τους συμβολίζουν ο χρυσός τον Βασιλιά, το λιβάνι τον Θεό και η σμύρνα τον Άνθρωπο.

Η προσκύνηση των Μάγων

Επίσης οι Μάγοι, άλλοτε πεζοί και άλλοτε έφιπποι αντιπροσωπεύουν τους ειδωολάτρες, που θα αποτελέσουν την από τους εθνικούς προερχόμενη εκκλησία. Οι Μάγοι εικονίζονται με διαφορετική ηλικία για να υποδηλωθεί ότι ο Χριστός φωτίζει όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από ηλικία.

Η δοξολογία των Αγγέλων

Οι άγγελοι εκπληρώνουν το διπλό τους λειτούργημα: δοξολογούν τον Θεό και φέρνουν τα «ευαγγέλια» (= τις καλές αγγελίες) στους ανθρώπους. Ένα τμήμα είναι προ τα πάνω, προς τον Θεό, κι ένα άλλο προς τα κάτω, προς τους ανθρώπους.

Το λουτρό του Θείου Βρέφους

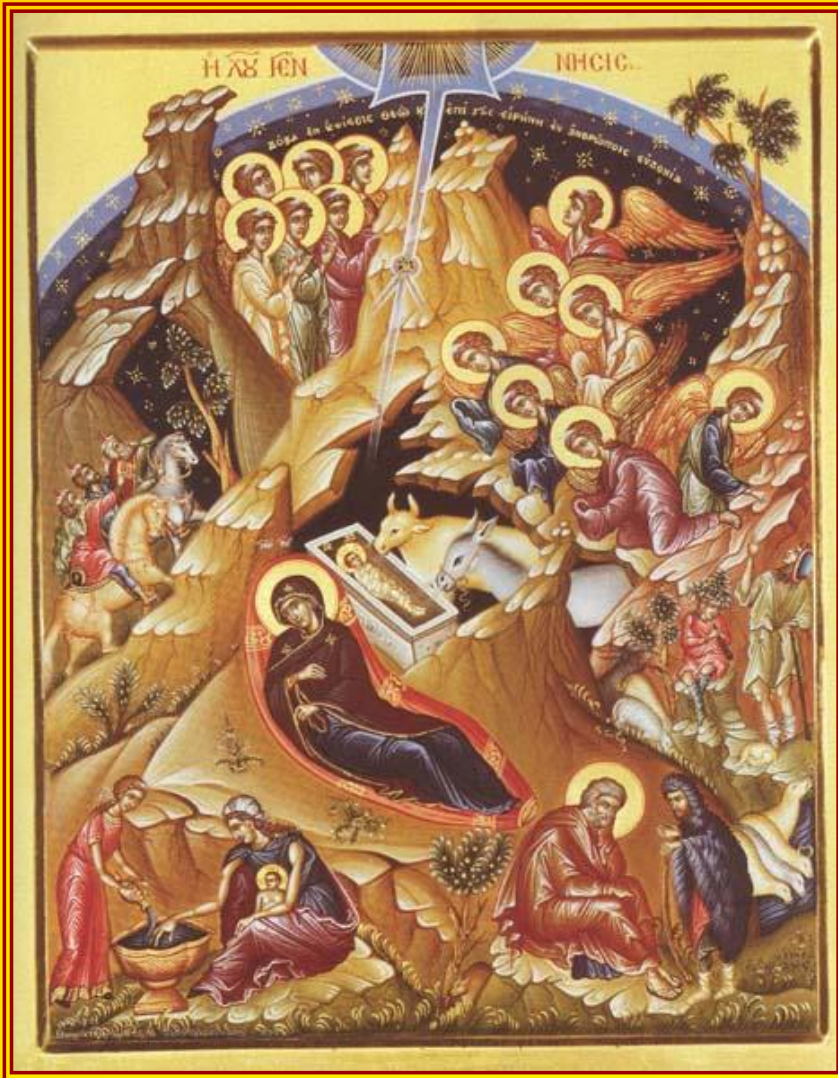
Το πρώτο λουτρό του Θείου Βρέφους που βλέπουμε στην εικόνα δεν περιγράφεται στα ευαγγέλια, αλλά προέρχεται από το απόκρυφο ευαγγέλιο του Ιακώβου. Η μαία είναι η Σαλώμη και η άλλη η βοηθός της, που τις προσκάλεσε ο Ιωσήφ για να βοηθήσουν την Θεοτόκο.

Το λουτρό του Θείου Βρέφους

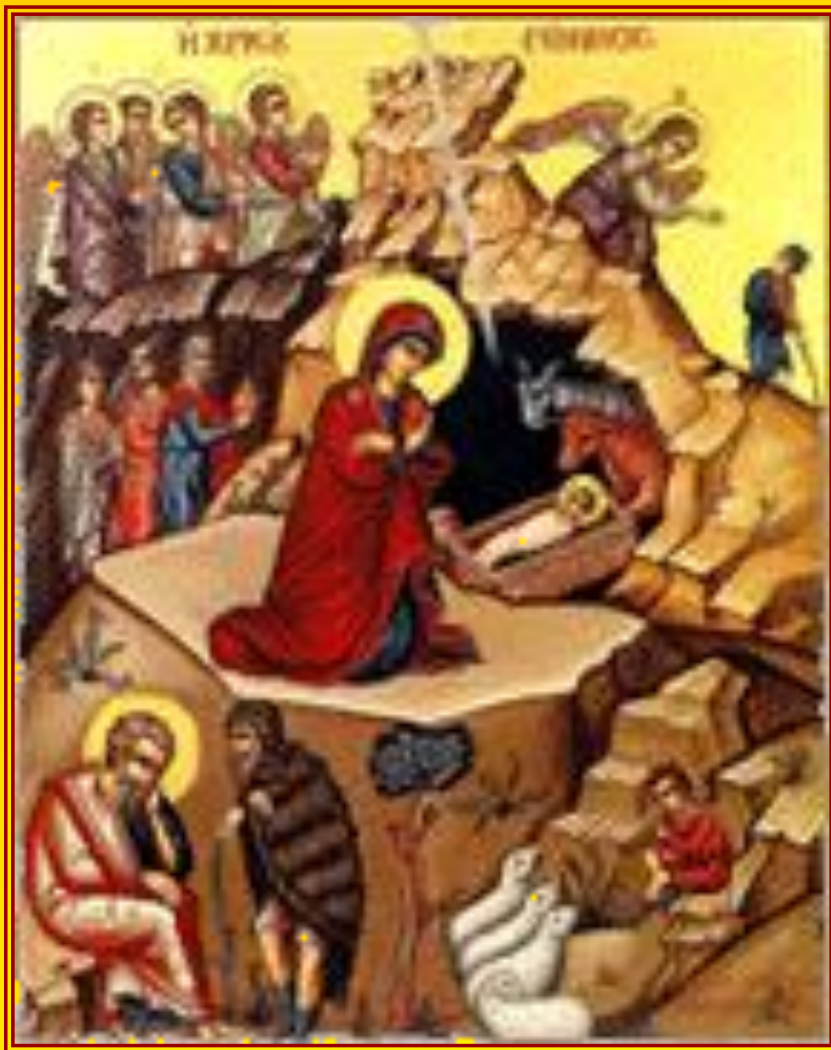
Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης αναφέρει ότι «το δε να ιστορούνται γυναίκες τινες πλύνουσαι τον Χριστόν εν λεκάνη, ως οράται εν πολλαίς εικόσι της Χριστού γεννήσεως, τούτο είναι παντάπασιν ατοπώτατον». Εξηγώντας αυτή τη θέση του ο Άγιος λέει ότι η Θεοτόκος δε γέννησε με πόνους και ωδίνες όπως οι άλλες γυναίκες για να χρειάζεται η σκηνή του λουτρού. Έτσι το θείο βρέφος ήταν καθαρό από την ακαθαρσία.

Η εικόνα της Γέννησης του Χριστού

Η απεικόνιση της Γέννησης, όπως αυτή ιστορείται στην Ορθοδοξία είναι δείγμα έκφρασης του μέτρου μεταξύ του θείου και του ανθρωπίνου, χωρίς να αποκλίνει από το βάθος της θεολογίας και της διδασκαλίας της Εκκλησίας.

Η εικόνα της Γέννησης του Χριστού

Τα διαφορετικά χρονικά γεγονότα που διαδραματίζονται στην εικόνα, η φάτνη, η οδοιπορία των μάγων και η ταυτόχρονη τους προσκύνηση, καταδεικνύουν την απελευθέρωση από το χρόνο. Η Εκκλησία ζει το αιώνιο παρόν. Η Γέννηση είναι μυστήριο εξωχρονικό, αλλά και ιστορικό. Γιατί ο Χριστός που γεννήθηκε τη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή δεν έπαψε να είναι «προ των αιώνων Υπάρχων» ο Άχρονος Υιός.